

מזיד		שוגג		המבשל בשבת
אחרים	דידה	אחרים	דידה	
<p>במזיד - לא יאכל לא יאכל בו ביום עד שתחשך ובכדי שיעשו והוא הדין לאחרים נמי דאסור למיכליה בו ביום¹ דטעמא משום דלא נמטייה הנאה מאיסורא הוא וכי שהי לאורתא בכדי שיעשו לא מטי לו הנאה מיניה</p>		<p>בשוגג - יאכל אפילו הוא עצמו בו ביום ואין צריך להמתין עד הערב בכדי שיעשו כי אין מעשה איסור</p>		רבי מאיר
<p>יאכל למוצאי שבת לאחרים בכדי שיעשו כדי דלא ניתנה מעבירה ולא קניס באחריני דלא עבדי איסורא</p>	<p>במזיד - לא יאכל עולמית איהו דעבד איסורא קנסו רבנן דלא ניתנה מעבירתו עולמית</p>	<p>בשוגג - יאכל במוצאי שבת בכדי שיעשו גם הוא וגם אחרים¹ דלא גזרינן שוגג אטו מזיד דאע"ג דבשוגג חיוב סקילה ליכא עבירה מיהא איכא ובעינן בכדי שיעשו דלא נימטיה הנאה מעבירה</p>		רבי יהודה
<p>במזיד - לא יאכל עולמית לא לו ולא לאחרים כדדריש רבי חייא אפיתחא דבי נשיאה: 'ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם' מה קדש אסור באכילה, אף מעשה שבת אסורין באכילה אי מה קדש אסור בהנאה, אף מעשה שבת אסור בהנאה ת"ל: 'לכם', שלכם היא יכול אפילו בשוגג? ת"ל: 'מחלליה מות יומת' במזיד אמרתי לך ולא בשוגג</p>		<p>בשוגג - יאכל למוצאי שבת לאחרים בכדי שיעשו כר' יהודה דמשוי ליה עבירה אף בשוגג ולא קניס שוגג אטו מזיד באחריני דלא עבדי איסורא</p>	<p>בשוגג - לא יאכל עולמת דקניס שוגג אטו מזיד הלכך איהו דעבד איסורא קנסו רבנן דלא ניתנה מעבירתו עולמית</p>	רבי יוחנן הסנדלר

עיין רש"י חולין טו. שסובר ככה אבל בכתובות כתב דרך אחרת בשיטת ר' מאיר במזיד ובר' יהודה בשוגג ועיין בשטמ"ק שניסה להסביר טעם השינוי

תוספות מסכת כתובות דף לד עמוד א

ד"ה במזיד - כללא דמילתא מזיד דר"מ שוגג דר' יהודה מזיד דרבי יהודה שוגג דרבי יוחנן הסנדלר

רש"י מסכת כתובות דף לד עמוד א

במזיד לא יאכל - הוא לעולם אבל אחרים ישראלים אוכלים. ר' יהודה אומר בשוגג יאכל - הוא למוצאי שבת ולא בו ביום דקניסין שוגג אטו מזיד.

רש"י מסכת חולין דף טו עמוד א

לא יאכל - בו ביום עד שתחשך ובכדי שיעשו והוא הדין לאחרים נמי דאסור למיכליה בו ביום דטעמא משום דלא נמטייה הנאה מאיסורא הוא וכי שהי לאורתא בכדי שיעשו לא מטי לו הנאה מיניה ואידי דתנא רישא בדידה דאשמעינן רבותא להתירא תנא נמי סיפא בדידה.

רבי יהודה אומר בשוגג יאכל במוצאי שבת - ולא בשבת וה"ה לאחרני דאע"ג דבשוגג חיוב סקילה ליכא עבירה מיהא איכא ובעינן בכדי שיעשו דלא נימטיה הנאה מעבירה ואידי דבעי למתני סיפא לא יאכל עולמית בדידה אבל לאחרני שרי דאיהו דעבד איסורא קנסוהו רבנן אבל אחריני לא תנא רישא נמי בדידה ומתניתין נמי דקתני אסורה באכילה ליומיה לדידה ולאחריני בשוגג מתוקמא ורבי יהודה היא ולקמן פריך והא מתחייב בנפשו קתני והא ליכא למימר רישא נמי דוקא איהו אבל אחריני שרו בו ביום ואיהו אסור משום דקנסו שוגג אטו מזיד ומתניתין דאסר ליה ליומיה אפילו לאחרני לאו רבי יהודה היא דא"כ דקנסא דרישא אטו מזיד הוא אמאי מישתרי הוא לאורתא הא קתני גבי מזיד לא יאכל עולמית אלא טעמא משום דלא ליתנהי מעבירה הוא ולא שנא הוא ולא שנא אחריני.

שיטה מקובצת מסכת כתובות דף לד עמוד א

במזיד לא יאכל הוא עולמית. אלא אחרים. ולא גרסינן יאכל אלא כרבי יוחנן הסנדל' ולכאורה משמע דסבירא ליה לרב ז"ל דלא פליגי ר"מ ורבי יהודה אלא בשוגג ולא במזיד דלר"מ נמי במזיד לא יאכל הוא לעולם אבל אחרים אוכלים למוצאי שבת והכא נמי מזיד דרבי יהודה וקשה א"כ אמאי איצטריך רבי יהודה לאסוקי מזיד במילתיה כיון דרבי מאיר נמי הכין סבירא ליה דהוה יכלינן לפרושי דלהכי חזר רבי יהודה ואמר במזיד לא יאכל עולמית לאורויי אמאי דתני בשוגג יאכל במוצאי שבת דלאו היינו טעמא משום דקניס שוגג אטו מזיד והילכך אית לן למימר דלדידיה אסור ולאחריני שרי אפילו בו ביום דלא שייך בהו קנסא וכדכתי' להכי חזר ותני במזיד לא יאכל עולמית לשלול טעמא דקנסא בשוגג דאי הכי הוה לן למיסר בשוגג נמי לעולם כיון דקנסינן שוגג אטו מזיד דבמזיד לא יאכל עולמית וכן כתב רש"י ז"ל בפרק קמא דחולין אלא טעמא דשוגג הוי משום דלא ליתנהי מאיסורא ומ"ה בשוגג יאכל במוצאי שבת בין לדידיה בין לאחרני והא דלא מפרש בהדיא בשוגג יאכל במוצאי שבת בין הוא בין אחרים ובו ביום בין הוא בין אחרים לא יאכלו משום דהוה מאריך טובא ועדיפא טפי לומר במזיד וכו' דאינו ארוך כ"כ ושמעינן מילתא בטעמא דלא מצינן לפרושי דטעמא דשוגג משום קנסא או כדכתיבנא, הכי הוה יכלינן לפרושי. ומיהו רש"י ז"ל כתב הכא דטעמא דרבי יהודה דבשוגג משום דקניס שוגג אטו מזיד אלמא דסבירא ליה ז"ל דלרבי יהודה בשוגג לדידיה קניס ולא לאחרני דאחרים יאכלו אפי' בו ביום לכך נראה לפר' דסבירא ליה לרב ז"ל דמזיד דרבי מאיר היינו דהוא לא יאכל לעולם אבל אחרים אוכלים אפילו בו ביום ושוגג דרבי יהודה היינו דהוא לא יאכל בו ביום אלא למוצאי שבת אבל אחרים אוכלים אפילו בו ביום ושוגג אטו מזיד כלל ולהכי בשוגג יאכל ואפילו בו ביום ובמזיד קניס דלא יאכל הוא לעולם ומיהו לית ליה טעמא דלא ליתנהי ולהכי אחרים אוכלים אפילו בו ביום ור"י קניס שוגג אטו מזיד ובמזיד אית ליה טעמא דלא ליתנהי הילכך אפילו אחרים לא יאכלו בו ביום. ואם תאמר כיון דקניס שוגג אטו מזיד וכן הקשה רש"י התם בפרק קמא דחולין ואנן הא תרצינן התם בפרק קמא דחולין דטעמא דלא ליתנהי פירשו בהדיא טעמא דקניס שוגג אטו מזיד דעיקר טעמא אינו משום דלא ליתנהי אלא משום דלא עבד איסורא ולא שייך למיסר ביה כולי האי כי היכי דלא נמטייה הנאה מאיסורא קא אתינא עלה מטעם קנסא וכיון שכן דטעמא דקנסא רכיב על טעמא דלא ליתנהי הילכך דוקא לדידיה קניס ובו ביום וכבר הארכנו בזה שם בפרק קמא דחולין ואתי שפי' להאי פירושא דנקט רבי יהודה עולמית לשלול אחרים מעולמית ומיהו בו ביום כולם שוים דבין הוא בין אחרים אינם אוכלים אבל רבי מאיר לא נקט עולמית דבו ביום נמי יש חילוק דהוא לא יאכל בו ביום אבל אחרים אוכלים אפילו בו ביום להכי לא קאמר רבי מאיר במזיד לא יאכל עולמית כדאמר רבי יהודה.